

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

Soninke

سوننكي

الوسائلُ المُنِيذَةُ لِلْحَيَاةِ السَّعِيدَةِ

Killu nafanto katta birayi wulalinjinten ɗa

Xirise Naasiru renme Abudur-rahamani saadiganke

الْوَسَائِلُ الْمُفِيدَةُ لِلْحَيَاةِ السَّعِيدَةِ

Killu nafanto katta birayi wulaliɗinten ɗa

الشَّيْخُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ نَاصِرٍ السَّعْدِيُّ

رَحِمَهُ اللَّهُ

Xirise Naasiru renme Abudur-rahamani
saadiganke (Alla ga na finn'a yi)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Killu nafanto katta birayi wulaliqinten na

Roraqe:

Tiigeyen wa Alla da, a ken be tiiganden su ga dag'a da, d'in wa seedene nan ti Batikamaane su nta ganta ti Alla, A baane kappanlenma nt'a yi, do in wa seedene nan ti Mahanmadu n'a komen d'a Xeyifaaren ya yi, Alla ga n'a d'i kadunkon d'i sayibanun (kappalenmun) neema n'i kisi.

Ken falle: an na tu nan ti sonдонmen tuumayen na, d'a tenkuyen d'a paxaliyen na, d'a hanminun d'a jootiyun girindinden na, ken ya ni baananbe su muurifon na, bire moxo siren kitene t'a ya yi, paxaliyen do sewoyen xa tinmene t'a ya yi, diinan sababunu wa ken dan na, do tagemoxon sababunu, a do gollen sababunu, kun su ra nta mepiini sere su maxa ganta ti toɗondiyenmun ya, yo xa sere be ga n'i kun tanan ya yi, hari (kun sababunu) ga na kite i maxa ti kaara yogo yi i faqilanton ga dudoxoto a kanma, abaatu(sababunu ku) d'i firi kaara gabo yi, ku beenu panmoxon d'i lagarun gan nafanta i gan sabatinta i gan fasunta.

Xa inke wa riini fo ko t'in do ke bataaxe ya, ke be ga yanq'in kiilen di gelli ke muurifo kallanke sababunun na, ke be baananbe su ga gollin'a

xannemaxa.

Sere wa soron di, a ga da fo gabe kita bakk'i di, a xusa da bire moxo sire bira, nan ɗali ɗaliye gemunte, sere xa w'i noxon di a luppe i su kitanden di, a xusa da garamajigaaxu bireyen bira, na taqibononton ɗalintaaxun ɗali, sere xa w'i noxon di a ga naxaanen di, xo i ga d'a maxagenme ja ɗ'a da moxon be. Alla ya ni maxagemundaanan ɗa, do deemeyimuuruyen Tunka jomu su kanma, a do bone su pontonden di.

Fatanfansinde: toɗondiye do golli sire

Ken(muurifo kallanke) sababunun fo xoore do i pinme(lasili) do i taaxaaden ɗa; ken ni toɗondiyen do golli siren ya yi, Alla kallanken daali:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾﴾

(sere be ga na fo sire golli, yigo ga ni ken ɗa ma yaxare, toɗondaana ga ni, m'o ga d'a birandi biremoxon fo siren ɗa(duna di), m'o ga r'i tuga i baraajen xa yi(laaxara ya), ti fon fo siren ɗa, i ga ji ke be gollini) [Tullen soora: 97].

Kaman kallanken xibaarindi na sere piina, ke be ga da toɗondiyen do golli siren kafuma me yi; ti ɗalintaaxu siren ɗa ka ke di (dunadi), a do tuugaadon fo siren ɗa duna ka ke di do ka sabatiran xa yi (laaxara) .

Ken sababun banganten ya ni, baawo yenmu

beenu ga toɗondi ti Alla yi toɗondiyeen fo kendenten ɗa, ke be ga ni golli siren renmaan ɗa, sondonmun do jikkunun do duna do laaxara sirondaana ga ni, jinmu (lasilinu) do taaxaadun w'i maxa i g'i genmanlenmaaxunu ti kun ɗa fo fo be ga riin'i ya, n'a wutu naxaliyeen do sewoyen sababunun ɗa, do jooten do hanmin do sunoyun xa sababunun ɗa.

I wa xanufin do naxalifin genmanlenmaaxunu ti duɗeye yi d'i kuufande, a do n'i gollipa fi nafanten di, gell'i ga n'i gollipa ke moxo kanma su, i na xusa sewo t'i ya, do nan taamaxi i toqen do i xeerin jiidiyen di, do nan kuufanden baraajen jigi; kun xa na xusa fi xooro sarand'i danɗa, ku beenu d'i jomunun d'i barikun ga fuɗunu ku naxalifiinu beenu yittirenmun ga ni ku ya.

I wa gemundini xonifiinun do toorefiinun ɗa, do hanmin do kunpan do jooten ɗa; ti gaatanden ya yi t'i katudannɗen ɗa, i na fo newondi i ga kat'a newondini, d'i na mupiyi faranfare ɗa fo xa danɗa kaariye ga nt'i danɗ'a di, ti ken moxo yi i na fi xooro kita bakka xonifiinu ku di; gelli gaatandu nafanton ɗa, do jaarabindun do senben ɗa, do mupuyen ɗa, do muson koroonden (jiginden) ɗa_ xonifiinun ga taranamene di (fi xooro) ya, naxaliyeen do jikku sirun ga yanqan'i batten di, a do nan taamaxi Alla fasanɗuntaaxun do a baraajen di, xo Annabiyinmen ga d'a bangandi moxo be hadiisi kendenten di, a ga jaabi:

«عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، إِنَّ أَصَابَتُهُ سَرًّا شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ،
وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ».

«Kaawaye wa muumin fin da ko! a fin su ni xeerin ya yi a danɗa, naxalifi ga n'a kita, a na kuufandi ken na na n'a da xeerin ya, toora xa ga n'a kita a na mupi ken na na n'a da xeerin ya, ke nta sere su danɗa ganta muuminin ya» musulimu d'a filla.

A xibaarindi (kisiyen do neemen n'a kanma) nan ti muuminin n'a, a laxanloxonaaburen do a xeerin do a gollun nafaɗun wa danfillene fi su di, a ga ken konkono gelli naxalifiinun do xonifiinun n'a; (ken xawansa) an na soro filli ni, jaarabiye n'i konkono gelli jomu ma bonen jaarabiyun n'a, i na xusa me sooxi me sooxiyi xoore yi a genmanlenmaaxun di, ken kite t'i filli me sooxiyen moxon ya yi toɗondiyen do golli siren di. ke sere be ga maxakunti ti ku maxankutu filli ya, a wa xeerin do bonen gemundi ti o fo koninte ya ya, gelli kuufanden do mupiyen n'a, a do fo be g'i filli batta, naxaliyen do sewoyen na na n'a da, do hanmin do kunpan giriye, jooten do sondon lixiye, do bireyen xota, biremoxo siren xa na maxafag'a danɗa ke ka di (duna di). Baane ke kuɗa, aken wa xanufin genmanlenmaaxunu ti dunderaaxu do tonmaxanbalaaxu do yaadeye ya yi.

A jikkunun na xusa bono, a na(xanufiinu ku) genmanlenmaaxu xo fonmuumun g'i genmanlenmaaxunu moxo be ti noxoxooraaxu do buttunkutu ya, ken d'i moxo su a sondonmen

tuumante feti, ken yinme fe aken geeregeerenten ya ni ti banju gabu ya, a geeregeerenten ni t'a kannen ɗa a xanufiinu kun maxa daga, do ti ballufiinun gaboyen ɗa ku beenu ga bakka (xanufiinu) di nan gaba, a do ti n'a sax'a kanma yonkinu ku ya, i nta sikki gingi baane kanma, i du nta gilli xannaano yi katta fiinun tananun ɗa, i na kite m'i nta kitte, har'o ga na ɗa yinme xensinde kanma nan t'i kite, aken xooni jootinten ya ni ti kaaro koninto ku ya, a wa xonifiinun genmanlenmaaxunu ti joote do godoye do kanne do tunbakke ya yi, sefe mari fo be g'a kitta gelli birantaaxun xotoyen ɗa, do gelli sinmayen do jiimidun wattun ɗa, a do kanuye be g'a kipandini ɗanmoxonun do bittefiinun fo buren ɗa; baawo a nta baraaje jikki, mupuye xa nt'a maxa ken g'a butte muraana na newonde ɗ'a kanma.

Ke su ni warifiinu ya yi ti jaarabinden ɗa, ke saran danbin meene be haayi ke, an ga n'a taqasi n'a yanqandi soron ɗanmoxonun kanma, m'an ga da naxa (fatanfansiyɛ) xoore wari muuminin do i tanan naxa_muumini ke be ga ni gollaana yi t'i toɗondiyen muurifon ɗa, ken xa ni ya nan ti diinan ɗa, a wa cuyindini cuyinde fataama su katta duɗeyen ya yi ti Alla warijaxa(taxandinten) ɗa, a d'A gada ku beenu kini komon ɗa kelli A fasanɗuntaaxun do A fonnansiraaxu sooxinton ɗa.

Muuminin ɗa, gelli (Alla) ga n'a jaarabi ti watte ya ma kori, ma ken me gelli ballufiinu beenu ga ballunu bananbe su ya, aken wa ɗaana ɗaxalinte ya

yi_t'a toɲondiyen saabun ɲa, do waseyen do duɲeye be g'a maxa ti Alla taxandifon ɲa _a nta fi mundunu t'i sondonmen ɲa i ga m'a rakut'a danɲa, a faayindini katt'i wuredunken ya yi, a nta faayindini katt'i kanmadunken ɲa, a me wa di fo yan kapp'a sewoyen d'a paɲaliyen d'a tuumayen ɲa sere danɲa, ke be ga ɲa dunadun muurifoonun kafumanton kitandaana ɲa, a ga kume waseyen ɲa.

Xo moxon be, an ga yenmen jiini, ke be ga feti gollaana yi ti toɲondiyen muurifon ɲa, gelli (Alla) ga n'a jaarabi ti korin yogo ya, walla a dunadun muurifo yogo dugut'a yi, an na xus'a ji yinmaranburaaxun do garamajigaaxun fataaman di.

Misale tana: kanuyen sababunun ga na sare (ɲa), bittefiinun ga goorinkati ti fadarenmen ɲa, ken biren ya ni; an ga toɲondiyi kendente dunken jiini: sondon sabatinte ya, do yonki tenkunte ya, a maxafogunte ga ni ti ke fi firanyillanden do a teterenden ɲa_fi ke be ga d'a juwu_ t'i katudanɲen ɲa gelli sinmeye do sefe do golle ya, abaatu a d'i yonkin moxosirondi ke bittefi goorinkatunten danɲa, ku ni ɲanmoxonu ya yi, i ga seren tuumandini n'a sondonmen sabatindi.

Xo moxon be, an ga toɲondiyen fontanɲen jiini ke ɲanmoxo sooxaaden kanma, bire be kanufiinun ga na ɲaɲi, a sondonmen na bitte, a piimun na faade, a sinmeyun na Sanqi-sanqi, a noxon fakkan ni kannen ya yi, selladun kannen xa da meɲi a kanma,

do noxodun joote ke be tonjuna ra ga nta bangene, ku seran danbu kundu, gelli tagemoxon sababunun yokonu ga ma kite i maxa, ku beenu lafinton ga xaayandi gabe ya, i senben wa jurutene d'i niimun wa faadene, ken kite do tojondiyen fontanjaaxun ya yi, ke be ga (seren) walla mupuyen na, xerexerentaaxu dingira liixinton noxon di, do lahaala sunonta bittanto.

Sere siren do sere buren na, do muuminin do kaaifirin na, i su wa kappa saagontaaxu kittiran-gollisaaganten riitinden di, a do xeleben di, ku beenu ga kanufiinun moxomoxondini do n'i newondi, xa muuminin ken wa fatanfansi t'i tojondiyen senbentaaxun ya yi, do a mupuyen d'a jikkisenbeyen d'a tuugeye Alla kanma, a do a muso korosinde, ku su ni fiinu ya (muuminin) saagoyen ga jiidini t'i ya, i ga kannen xotoyen newonndini bakk'a maxa, na bonodunbun newond'a kanma, xo Kaman kallanken ga daale moxon be:

﴿...إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ...﴾

(Gelli hari xa kun ga mamini ya, i xa mamini xo xa ga mamini moxon be, xa bari, xa kun wa fo jikki Alla noqu i kun ga nta ken jikki..) [Yaxarun soora: 104]. (Muumininu ku) wa Alla deemandi xerexerenten kitta do a faabande, ke be ga kanufiinun sanqini. Alla daale An kallanka:

﴿...وَأَصْبِرْ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

{..Xa mupi, Alla na do (kappa) muɲaanon ya yi}
[Naaburu mullun soora: 46]

Nan siro katta tageefonun ɲa ti sefen do gollen ɲa A wa gelli sababunu beenu ga hanmin do kunpan do jooten girindini, Nan siro katta tageefonun ɲa ti sefen do gollen ɲa do siroyen noonun ɲa, ku su ni xeeri do sirontaaxu ya, Alla wa hanminun do kunpanun girindini t'i ya bakka siraanan do buraanan ɲa ti baanan be su lanyern ɲa, yo xa taqen fo tinmanten na muuminin ya danɲa(siroye ke killun) di, bawo aken wa fatanfansini nan ti; aken sirontaaxu ke gilli xalasiyen ya di do a muso jiginde;

Alla na xusa fi siri panɲen newond'a maxa; na saxu a ga ke be jikki gelli xeerin ɲa, a na xonifiinun nonto bakk'a kanma t'a xalasiyen do a muso jiginden den saabun ɲa, Alla daale An kallanka:

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

{Xeerin nta i gundanlenmaaxun fo gabe di, ganta sere be ga ɲaamarindi ti sadaxa yi ma fi sire ma soron naxan gemunde, sere be ga na ken dabari Alla duɲeyen mundunde da, m'o ga ri muso xoore kin'a kaman ɲa} [Yaxarun soora: 114].

Alla kallanken xibaarindi, nan ti ku fiinu su ni xeerin ya yi, i ga giri sere be yi, do nan ti xeerin wa riiniti xeerin ɲa d'a wa bonen yontono, nan ti

muumini muso-korosindan xa yi, Alla wa muso xoore kinn'a yi, muso xoore ke yogo ya ni: na hanmin denji, do kunpan do liixiyun do kun men tana.

Fatanfansinde: na dusuxula ti gollun yogo ya, ma ti tuwaaxu nafanton yogo ya

A wa gelli jooten pontonden sababunun ɗa (jooten) ke be bakka jiimun faadayen di, do sondonmen dusuxulayen di ti(bireyen) budandifiinin yogo ya:

Na dusuxula ti gollun yogo ya, ma ti tuwaaxu nafanton yogo ya; na tugu ti kun wa sondonmen mungundini bakka dusuxulayen ɗa t'i jootifin ɗa. A me wa di, a na mungu sababunun ɗa ti ken(dusuxulaye) sababun ɗa_ kun beenu ga da hanmin do kunpan kɗi'a yi, a yonkin na xusa jaxali, fo na kaf'a fatadunwaseyen ɗa, ke sababu kundu xa muuminin do i tanan su wa kapp'a di, Xa bari muuminin wa fatanfansini t'i toɗondiyen do i xalasiyen do i muso jiginden ɗa t'i dusuxulaye ke noxon di ti tuwaaxu be a g'a xaranɗa m'a ga tuyindini, a do ti xeerin golle ke be a g'a gollini, gell'a ga na ji batuye ya ken ni batuye ya yi, dunadun golle xa ya ga na ji ma laada a na ɗanniya siren kaf'a yi(ken na jany'a da batiye ya). a na dudeemeyen xerexere ti ken ɗa Allan batten kanma, batti xoore ya na ken danɗa hanmin do kunpan do sunon pontonden di, soro manime manime nan

jaarabi ti jooten do budandifiinun laajaminlenmaaxun ɲa, wattu sooxinton ga yanq'a yi ! a jaaraadi siren xusa lagari ɲaana (a munguyen ya sababun ɲa ke be ga d'a bireyen buda n'a jootindi, a do a dusuxulande t'i gollun yogo ya).

An xawa, suxuleye ke be a ga dusuxulana t'a yi _ ken nan ɲa gelli fo be yonkin ga duxiidifatana t'a yi, nan xani katt'a yi, na tugu ti ke yan jaranɲunta kuudo na ke muurifo nafante kita, Alla ya n'a tu.

Kiilun su kafumanto me yi, nan xata do lenki golli rinten ɲa A wa gelli hanmin do jooten pontondifiinun ɲa; kiilen su nan kafu me yi nan xata do lenki golli rinten ɲa, do a nan kuti bakka xatana do bire teɲenten ɲa, a do bakka sunono bire danginten kanma, ken ya sigi Annabiyinme(kisiyen do neemen ɲ'a kanma) a ga da tangayen muuru bakka hanmin do sunon ɲa, Ken kuɲa suno nta fo wo fo sirono fi danginton kanma, o ra ga nta ku beenu saagandini nan leg'i ya, a baatu hanmin wa toorandini, ke be ga sarene bakka xunbane kannen di, Ken kuɲa komen nan xawa ɲaan'i kootan ya renmen ɲa, a g'i sooben do i dudoxotoyen kappa me yi i kootan do i waxati rinten sirondinden di, gelli sondonmen ga na kafu me yi ken kanma su, a wa gollun tinmanden ya wajabindini, komen xa butten na mure t'a yi bakka hanmin do sunon ɲa. Annabiyinmen ɲa (kisiyen do neemen ɲ'a kanma), a ga na ɲi duwanɲa ti duwanɲe ya m'a ga na ɲ'i Unmaton kandana katta duwanɲe, finsaanen ɲa de,

a wa cuyindini_ nan kafi Alla deemanden muurunden ḡa, do nan taamaxi a fasanḡuntaaxun di_ sooben do dudoxotoyen ya kanma laabanden di; kuudo fon na kite a ga duwanḡa ti a kitanden ḡa. Do nan duuraaxu bakka fon ḡa, a ga pi duwanḡa t'a ḡontonden ḡa, baawo duwanḡen soninten na do gollen ḡa, Ken kuḡa komen nan xawa dudoxotono do fi be ga fo ya siron'a yi diinan do duna di, a n'i kaman ḡaaga i muurifon kitanden ḡa, a n'a deemeyi muuru ken kanma, xo A ga jaabi moxon be(kisiyen do neemen ḡ'a kanma):

«أَحْرِضْ عَلَيَّ مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِزْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَإِذَا أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ:
لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ
عَمَلَ الشَّيْطَانِ».

(Saanamaxangillaaxu do fo be ga fo siron'an ḡa, an na deemeyen muuru ti Alla yi an nan maxa konto, gelli fo ga n'an kita, maxa ti: har'in gan d'a ḡa kundu ya, gansiḡa a ḡa kundu do kundu ya, xa an ti: Alla rakuton ya ni, fo be ga d'A saga a na ken ya ḡaana, na tugu ti (hari) sefeta ke faayi de, a na seetaane gollen ya ḡupini) musulimu d'a filla. A da fiinu filli kafu me yi(kisiyen do neemen ḡ'a kanma) i ya ni, (a fana): nan ḡaamarindi ti Saanamaxangillaaxun(nuxullenmetaaxu) ḡa fi nafanton kanma moxo su di, do na Alla deemeyi muuru nan maxa dumaxayanqa kontonyen da ken be ga ni fuuriyi tooranten ḡa, (fillandi): a do na

duraxaaya fi danginto nafanton ɗa, na Alla kiiten d'a rakuton faayi.

A da fiinu ku ɗa taxandu fillo ya yi: taxande yogo, komen ra wa gollini na ken kita ma na fo kita ke be ra ga kitene bakk'a di, ma xa n'a ponto ma n'a newondi, ke kundu komen wa dudoxotoyen bangandin'a di n'i Batikamannen deemeyen muuru. Do taxande tana, (kome) raniye ga nt'a di, ke kundu komen wa kiilitaaxunu t'a yi, a na duɗe nan duraxaaye a danɗa, sikka nta nan ti ke lasili korosinden ni sababu ya yi paxalin da, do hanmin do kunpan girinden danɗa.

Fatanfansinde: na Allan fikonɗen gabondi

A wa gelli sondonmen yuruweyen do a tenkuyen sababunun fo xooren ɗa:

Na Alla fikonɗen gabondi, na tugu ti batti kaawafinte wa ken danɗa sondonmen yuruweyen do a tenkuyen di, do a hanmin do kunpan girindinden di, Alla daale An kallanka:

﴿...أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

{..Naamu tonɗu faayi, sondonmun tenkunu ti Alla fikonɗen ya yi} [Diran soora: 28] Batti xoore wa Allan-fikonɗen da ke muurifo kitanden di; n'a sax'a xerexerentaaxun kanma, a do komen ga fo be jikki gelli baraajen do muson ɗa.

Nan masala ti Alla neema banganton do fo muxunton ɗa A na kundun ya yi; nan masala ti Alla neema banganton do fo muxunton ɗa, na tugu ti

(neemanu ku) tuyen ɲa do nan masala t'i ya; Alla wa hanmin do kunpan pontono ti a yi, a wa komen cuyindini katta kuufanden ɲa, ke be ga ni dingiranun su fo wuruginten do i fo kallanken ɲa, hari komen ga na ji kori ya di ma watte ya di ma kun men tana gelli jaarabindun noonun ɲa. A na tu Alla neemanu ku_beenu ra ga nta jaatene nan yirige_ do xonifiinu ku beenu ga da(komen) kita gelli a ga na kun xense me yi, xonifiinu ku nta taxe fonne kitana neemanu ku kaaran ɲa.

Ken toxo non ɲa, gelli Alla ga na komen jaarabi ti xonifin do masibonun ɲa, a ga da mupuyen do duɲeyen do duraxaayanden gollen kini i noxon di, (jaarabindu ku) xoteyen do i likkun wa newono, kome ke ga na i muson do i baraaen jikki na Alla batu ti sabariyen do duɲeyen gollen ɲa, ken xa wa fi xaraxaccon yillana fi liɲun ɲa, muso ke liɲoyen na xus'a mungundi do mupuye ke xaraxasoyen ɲa.

Nan faayindi katta sere be g'o wure A wa gelli fiinun fo nafanten ɲa ke noqu ya; (ken ni) na fon golli Annabiyinmen ga kandandi katta ke be yi (kisiyen do neemen ɲ'a kanma) hadiisi sahaten di, A jaabi:

«انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَرْذُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ».

(Xa faayindi katta sere be g'a xa wure ya, xa maxa faayindi katta sere be g'a xa kanma, na tugu ti ken ya n'a toqo xa ga nta neqe Alla neeman ɲa)

musilimu d'a filla. Kenkuɗa, bire be komen ga n'i yaaxan tonten ɗa ke korosundifi kallanke ya, a wa walla nan t'i da tagefo gabe ya firi tuumayen do i batufonun di, do warijaken do i batufonun di a lahaalan ga ɗa moxo wo moxo, a jooten d'a hanmin d'a kunpan na xusa giri, fo na kaf'a paxaliyen d'a suuxen ɗa ti Alla neemanun ɗa kun beenu a ga d'i tanan fir'i noxon di, tana ke be g'a wure i di .

Bire su, komen taqasiyen ga na laato ti Alla neema banganton do fo muxunton ɗa, i diinaganko do i dunaganko, a wa walla nan t'i kaman da jomu gabe ya kin'i ya na bone gabe ponto bakk'i ya, sikka su xa nta nan ti ke wa hanminun do kunpanun pontono, na sewoyen do paxaliyen wajabindi.

**Fatanfansinde: nan golli hanminun
riitindi sababunun girindinden di, do
paxaliyen riitindi sababunun kitanden di**

A wa gelli sababunu beenu ga paxaliyen wajabindini na hanmin do kunpan girindi, (ken ni ya): nan golli hanminun riitindi sababunun girindinden di, a do paxaliyen riitindi sababunun kitanden di; (ken wa ɗaana) ti komen nan mungu fo be dangi gelli xonifiinun ɗa ku beenu a ra ga nt'i saagandini, do a na tu nan ti i g'i kiile ke dusuxulande be ɗaana d'i (xonifiinu ku) ya; ken na gelli sangen do ɗanɗifibalin ya yi, xawuyaaxu do tuurintaaxu ya ni ken ɗa, (ken na ɗa saabu ya) a na xusa i sonndonmen gaja bakka sinmene i (xonifiinu

ku) ya, kundun ya ni xadi a n'i sonndonmen gaja bakka jootini do fi rinten ɗa, a ga ken be sinmana gelli korin ɗa ma kanne ma i filli tanan ɗa gelli xonifiinu ku beenu, a g'i sinmana i xunbane bireyen di. Ken falle wa tu ti xunbanen fiinu ku, fo be ga ɗaan'i noxon di ni fo tuyintan balin ya yi, gelli xeeru do bone do jikke do mamiye ya, nan ti xa i na Tunka Niyindaana Fintuwaanan ya maxa, fo wo fo su nta komon maxa i noxon di, ganta nan golli (fiinu ku) xeerinun kitanden di, do i tooranun pontonden di, komen wa tu xadi; nan t'i ga n'i kiilun koppa bakka jootini do i xunbane fin ɗa, i ga tuuge i kaman kanma fi ke sirondinden di, nan tenku katt'a yi fi ke di, a ga na ken dabari su; a sonndonmen wa tenkunu a ɗanmoxonun xa wa sirono, a hanmin d'a jooten wa gilli bakk'a ya.

Allan-ɗaagayen (Duwanɗe) gollinde - Fon fo nafante be ra ga ɗaana fiinun xunbane korosinden di; ken yogo ya ni, na ke duwanɗe golli, ken be Annabinyinme(kisiyen do neemen ɗ'a kanma) A ga ɗi xirindini (dowana) t'a yi:

«اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ».

«ɗaxalin do sunon kama, in diinan sirond'in da, aken be ga n'in fin tangaadon ɗa, an n'in dunan sirond'in da a ken be in biraadon g'a di, an n'in

laaxara sirond'in da aken be saageran ga katt'a yi,
An na birantaaxu ke ja jiida yi in da xeri su di, na
kalle xa ja tuumaye ya in da bakka bone su ya»
musilimu d'a filla. A do ken moxo A ga jaabi:

«اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرَفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ».

«paxalin do sunon kama, in w'An finneyen
jikke, max'in tuugandi katt'in yinme yi hari yaaxe
mepexeti ye, An n'in finsaanen su sirond'in da,
Batikamaane su nta ganta Anke» Abu Duwuda d'a
filla ti killi sahante ya. Ken kuja, komen ga na ke
duwanje ko, a diinan do a dunan kaanataaxaadon
ga ke be noxon di ti sondon rinte yi, do nanniya
tonjunte ya, saage na duroxoto do fo be ra ga ken
sabatindini, ma Alla xa d'a duwanje ke do a jikke ke
do a golli yinme ke sabatind'a danja, a hanmi ke xa
na yille paxali do sewoye ya.

Fatanfansinde: wutifiinun fo buren yexuderunde

A wa gelli jooten do hanminun girindi
sababunun fo nafanton ja_bire be fo ga na komen
kita gelli xotaxotanun ja_ a nan golli (nan
dodoxoto) i newondinden di ti wutifiinun fo buren
yexuderunden ja ku beenu ga ni fin pamaadon ja,
a n'i yonkin xa taaxundi ken kanma, A ga na ken
dabari bire be a nan golli katta fo be ra ga newono
t'i seyen lanparan ja, a hanminun d'a kunpanun wa

gilli ti ke yonkinran taaxunde do ke golli nafante ya yi, ken golle xa kininden wa jaana ti fi nafanton riitinden do toorefiinun pontonden ya yi, fo be ga na newo komen da.

Bire be kannen do wattun do korin sababunun ga na yanqa(komen ɓa) a do xanufi ga na kont'a yi gell'a xanufinu noonun ɓa, a na kun(sababunu) genmanlenmaaxu ti kiilitaaxe do yonkin taaxunde ya yi i kanma, ken toxo no a na ɓa ti moxon fo xote be ra genme ken di, na tugu ti yonkin taaxunde xonifiinun wutunden kanma, ken na i newondini ya n'i xotoyen girindi, xerexerentaaxu a ga n'i dusuxula t'i gaatanden ɓa t'i seyen lanɓeran ɓa, (ken ga ɓa ta) yonkin taaxunden do golli nafanten na xusa meɓi a haqen di, ke be g'a suxulana bakka hanmini ti bonodunbun ɓa, a n'i yonkin xaaya xonifiinun gaatanden senben kurunbaaxunden kanma, nan kaf'a tuugeyen ɓa Alla kanma ken di do na saxiiraaxun sirondi t'a yi, sikka su nta nan ti ku fiinu kundu na fo xoore ya sirono ɓaxaliyen do sondonmen yuruweyen di, kafini komen ga baraaɓe be jikki a fo kinenɓonte do fo leelante, ke xa ni fi warinta jaarabinte ya yi, a men fi-ɓanɓinton gelli sere be ga da Jaarabi a gaba buru.

Fatanfansinde: sondonmen senbentaaxu d'a bitteyen d'a sabatiyen balaaxu

A wa gelli sondon wattun jaaraadonun fo xooren ɓa, ken wara hari fatadun wattu ku yinmenu: (ken

ni ya) sondonmen nan senbentaaxu do a nan maxa bitte do gaarun do sinmeyu xafunun maxa batte tox'a yi, ku beenu sinmeyu burun ga riini t'i ya. Butuyen do cawucawuyen ɲa, i na gelli sababu maminton ya yi, sere be xa ga na taaxu ti xonifiinun sareyen ɲa do xanifiinun gillen ɲa ken w'a (kaman) xenundini hanminun do kunpanun do sondonmen do fatadun wattun di, a do piimidun juruteyen do i batti burun di, (battu) ku beenu soron ga dem'i mantoora gabon walla.

Nan tuuge Alla kanma Bire su, sondonmen ga na tuuge Alla kanma n'i jikken r'a kanma, a ma dukini gaaron ɲa, xafun sinmayu mapanton xa m'a mara, a ga saxu Alla yi nan taamayi a fasanɲuntaaxun di, hanminun do kunpanun xa wa pontene bakk'a yi ti ken saabun ɲa, faten do sondon wattun fo gabe wa gilli bakk'a yi, sondonmen wa senben do yuruweyen do jaxaliye kitta konɲe ra ga nt'a ɲaamana, jaarekaanu manime manimen fogu ti gaarun do xafun sinmayu mapanton watunton ɲa, ku fiinu da batti buren toxo sara senbenta gabo manime sondonmun ɲa, sefe mari lanpunton ɲa, i ligindi katta xawuyaaxun do tuurintaaxu manime yi ! Laxafiyanten ni ke be Alla yinme ga da sere be ya laxafiya n'a maxagemundi i yonkin gajanɲen ɲa kudo; a na sababu nafanton kita, ku beenu ga ni sondonmen senbendaanon ɲa, do jooten xatandaanon ga ni, Alla daale An kallanka:

﴿...وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ...﴾

{..sere be ga na tuuge Alla kanma, Alla ya ni a kaman wasandaanan ɗa..} [Yaxukutten soora: 3] A wure ya ni: Alla ya ni a kaman wasandaanan ɗa bakk'a diinan do a dunan hanmi su ya.

Ken kuɗa Alla-ragaanana son don men senbenten ya ni, gaaru ku nta battibure su toq'a yi, sarefiinun xa nt'a bittana (ti fo wo fo yi); baawo a wa tu nan ti ken(kitene) ti yonkin lanpuyen ya yi, do lanpuyen do kannen ya yi tonɗu ga nta ke be danɗa, ken d'i moxo su a wa tu nan ti Alla da waseyen tinmanten sanqa tuugeyenmen da, (ken yan sigi) a ga saqa Alla yi, a ga tenkun'A jiinan da, a hanmin do a kunpan na xusa giri, a xota ke na faraxi newoye ya, d'a sunoye na ya jaxaliye ya, a d'a kanne na ya tenkuye ya, O wa Alla jaagana laxafiyan ɗa, do A nan fasanɗuntaax'o kanma ti son don senbente d'a sabatiyen ɗa, a do ti jikkisenbeyi tinmante ke be Alla ga da xeeri su sanqa'a dunkonun ɗa, do xonifi do mantoora su pontonde.

Fatanfansinde na yonkin taaxundi tananun leebunun mupuye kanma

A ri Annabi jaabin di(kisiyen do neemen ɗ'a kanma):

«لَا يَفْرَكُ مُؤْمِنٌ مُّؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا خُلُقًا آخَرَ»

(Muumini yugon maxa muumini yaxare xonnan-xoni_bire be a ga na xonifi war'a yi_ baawo gell'a ga

na jikku(bure) xoni a di, m'a ga dune ti jikku tana yi(ken sire ga ni)) musulimu d'a filla.

Nafanu xooro filli:

I fana: nan kandandi katta yaqen do burutinten do kappanlenman do gollipanlenman gollipanlen siraaxun ɗa, a do naxa do kille g'an do sere su ya naxa, a wa muurin'an maxa xa, an n'an yonkin taaxund'a kanma, nan ti a ra nta jaana leebu ma naxasiye ma xonifi yogo ga nta jiin'a kaman ɗa, an ga na ken j'a yi bire be, xusa ken do fo be ga wajaɓ'an kanma xense me yi m'an gan xa wa ke be dabarini gelli tokkiyinlenmaaxun do xanuyen toqen ɗa xa me naxa, (ken wa jaana) ti a fo-sirun sinmeyen ɗa, do muurifo xerexerenton do fo loogonto, a do ti na dufengundi bakk'a fi-burun ɗa, kappen do tokkiyinlenmaaxun na xusa toxo ta di, an na tuumayen fo tinmanten xa kita.

Nafa fillandi: ken ni hanmin do jooten gillen ya yi, do (bireyen) laabayen toqe, a do nan duume haqu xatamanton (waajibinto) do fo xaninton jannɗen kanma, do tuumayen kitande kaaron filli naxa, sere be ga ma kandeyi-muuri ti Annabi(kisiyen do neemen ɗ'a kanma) dan ke fo koninte ya_aken ga ri ti fin sooxaaden ya, na fi-burun koroosi, nan finki bakka fi-sirun ɗa_ kaariye nta m'a ga jooti, m'a d'i naxanlenma ke naxan xanuyen xa ga bude, ma haqun fo gabe xa ga kuti ku beenu tanganden xatamanten g'i filli baananbe su kanma.

Soron fo gabe wa non ɲa, gelli hanmi kallanko dunkonun ɲa, i n'i yonkinun taaxundini mupuyen do kiilitaaxen ya kanma bonobinnun do bittefiinun yanqa biren ɲa. Yo xa, baataran fi mison biren ɲa i na jooti, laabayen xa na bude, yinme be ga sigi ken ɲa ni ya; nan t'i kun ɲa i d'i yonkinun taaxundi fi xooron biren ɲa, n'i wara fi bucunnun biren ɲa, kun xusa d'i tooro na batti bure tox'i tuumayen ɲa, Kenkuɲa naxaaniiyettaana n'i yonkin taaxundini fi roxon do fi xooron su ya kanma, a na Alla jaaga deemanden ɲa i kanma, do a nan maxa du tox'i yonkin maxa hari yaaxe meɲexetiye, ken bire ya ni fi roxen na new'a maxa, xo fi xooren ga new'a maxa moxon be. a na toxo yonki tenkunte do sonдон tenkunte dunke ya a tuumante ga ni.

Fatanfansinde: nan max'a wara do hanminun batten ɲa

Haqilanten wa tu nan t'i bire moxo siren ni wulaliɲintaaxun do kiilitaaxen bire moxon ya, (a wa tu xa) nan t'a deppen ya ni buru, ken bire a nta xawa a n'a defondi ti hanmin ɲa do na wara do budandifiinun batten ɲa, na tugu ti ken ni bire moxo siren teyinne ya yi, (haqilante ke) na xusa xutungaanaaxu t'i biraye ke ya, a fo gabe nan maxa daga do hanminun do budandifiinun ɲa, fo wo fo nta sere siren do sere buren naxa ke di, yo xa bari muuminin ken ɲa, ti ke maxankuto sabatinden ɲa, taqun fo deren ya n'a danɲa, do taqi nafanten fo

kipenɲonte do fo leelante.

Na xencenden ɲa Alla neemanun do xonifin naxa, ke be ga d'a kita A nan xawa xadi, gelli xonifi ga na (komen) kita m'a kanu a yi, a ga da neemanu ku beenu kita, diinaganko do dunaganko, a na kun do xonifin xense me yi ken ga d'a kita, xencenden biren ya ni neemanun gaboyen ga xurene a ga ku beenu noxon di, a do xonifiinun tarapamaye kun beenu ga d'a kita.

Kundun ya ni xadi, a ga kanna fo be yi gelli mantoora sareyen ɲa du kanma, a na ken do ɲaɲifi gabon xense me yi kisiyen biren ɲa bakk'i ya, a nan max'a toxo ɲaɲifi lanpnten ga ɲaɲi gaba senbenton jiini, a hanmin d'a kannen gilli ti ken moxo ya, ɲaɲifiinun fo xoore be ra ga ɲaana a na ken yexuderundi kun beenu ra g'a kitta, a na xusa i yonkin taaxundi a sareyen danɲa a ga na ɲa, fo be ga ma ɲaɲ'i di fina a na golli ken pontonden di, do fo be ga yanɲa wuruginden di m'a newondinde.

Soron mantooranun ɲa, a n'i yinmenu ya kanma, na toxo an ga ma dusuxula t'i ya A wa gelli fi nafanton ɲa, an na tu nan ti soron mantooranun ɲa an da _xerexerentaaxu digan burun di_ nan ti i nta anken toorono i n'i yinmenu ya toorono, gant'an ga na dusuxula t'i hanmiyen ɲa, an ga duɲe i danɲa i n'an sobifiinun mara, ken biren yan ni i g'an toorono xo i ga d'i xa tooro moxo be, xa gell'an ga ma hanmintaaxu t'i ya, i nta fo wo fo tooron'an ɲa.

An bireyen sirondi ti sinmeyu nafanton ɲa A tu

nan ti, an biraye ke batini(tokini) do an sinmeyu ku ya yi, gelli an sinmeyu kun da ja fi di ke be g'an nafana diina ma duna di, an birayen ja fo siri wulalinjinte ya, ken ga fe fin wa ja'nin'i sooxaaden ja.

Gollipanlenmaaxun nan ja Alla ya da, an maxa ja tagefoonun da A wa gelli hanmin xatandi fiinun fo nafanten ja, an na an yonkin minindi, nan ti nta kuufanden mundunu sere su maxa ganta ti Alla, gell'an ga na siro katta sere be haqe g'an kanma ma ke be yinme haqe ga nt'an ja, (ken biren ja) a tu nan ti ken faayi an do Alla Gollipanlenmaaxun ya yi, maxa xata do sere nuwaarinden ja xadi, an ga neemandi ken be kanma, xo Alla ga daale I tageefo xerexerenton haqen di:

﴿إِنَّمَا نُنْظِعُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا﴾

{o n'axa yigandini Alla yeeson baane ya mundunden danja, o nta tugaado mundun'a xa maxa, ma kuufande} [Seren soora: 9]

Ke sefe wa xotono xojen do renmun Gollipanlenmaaxun di a do an d'i kappen senbentaaxun di, bire su an ga n'an yonkin taaxundi tooran pontonden kanma bakk'i ya, abaatu an tuuma na dutuumandi, a wa gelli tuumayen sababunun ja; na fasanjuntafiinun wutu nan golli t'i ya, ti yonkin lafin ja, a ga feti ti dulikkinde ke be g'an jootini, an ga saagene an tabattun di komaana yi bakka fasanjuntafin

kiteyeŋa, baawo an da killi tolominten ya tara, ke xa na gelli fintuwaaxun ya, (tuumayen sababunun yogo ya ni xadi) an na fi laabanta lijun tigi bakka fi budanton di, fo na kaƴa an yinme jaatin laabayen ŋa, budefiinun xa na giri.

Na dusuxula ti fi-nafanten ŋa, a ga feti ti fi-tooranten ŋa Fi nafanton wara an yaaxan xottun ŋa, an nan goll'i yaaxakitanden (sabatinden) kanma, maxa tiirinbe katta fi tooranton ŋa; kuudo an ra ga mungunu hanmin do sunon riitindi sababunun ŋa moxon be ti ken ŋa, an na du deema ti tuumayen do yonkin kafumanden ŋa gollu xooron kanma.

Na gollun pama kuruma A wa gelli fi nafanton ŋa, na gollun pama kuruma, do nan duraaxu bire rinten di; na tugu ti gollun ŋa, i ga ma duguta su, gollu danginton kuttun wa mejiini an kanma, gollu rinton xa wa kapp'i ya, i xotoyen na xusa fuumu, xa gell'an ga na fi su dugutand'i biren ŋa, an do sinmeyen senbenten do gollen fankanten na xusa ri fi rinton ŋa.

Na fi-fanagankon(awulanton) taraba, kafini haqilafaraxunden ŋa A nan xawa, an na sugandindi bakka fiinun di, fo be gan xooranta ken falle fo xoore, an n'an yonkin lijun do an xanufi xoten xa bogu me di, na tugu ti ken sooxaaden ni tunbakken do (bireyen) budeyen ya yi, an na du deema ken kanma ti sinmeyi kendenten do haqilafaraaxunden ŋa, (bawo) sere ma nimisi ke be ga haqilafaraaxundi, an n'an lijun gollen jaga, jagande

yaaxamise ya, gelli nafa ga na sabati, an ga
sondonfance, tuuge Alla kanma, na tugu ti Alla wa
tuugaanon mulla.

Alla n nawaari, tagefoonun su Kama

A ga n'o yinmanke Mahanmadu neema, A d'a
dunkonu d'a kappanlenmo, A ga n'i kisi

الفهرس

Roraqe:.....	2
Fatanfansinde: toŋondiye do golli sire	3
Fatanfansinde: na dusuxula ti gollun yogo ya, ma ti tuwaaxu nafanton yogo ya	10
Fatanfansinde: na Allan fikojen gabondi	13
Fatanfansinde: nan golli hanminun riitindi sababunun girindinden di, do paxaliyen riitindi sababunun kitanden di	15
Fatanfansinde: wutifiinun fo bureen yexuderunde.....	17
Fatanfansinde: sondonmen senbentaaxu d'a bitteyen d'a sabatiyen balaaxu.....	18
Fatanfansinde na yonkin taaxundi tananun leebunun mupuye kanma.....	20
Fatanfansinde: nan max'a wara do hanminun batten ŋa	22

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and
the Prophet's Mosque in languages.

